

Interimistiska åtgärder och säkerhetsåtgärder - Nederländerna

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

- 1 Vad finns det för olika former av säkerhetsåtgärder?
- 2 Under vilka förutsättningar kan säkerhetsåtgärder beslutas?
  - 2.1 Förfarandet
  - 2.2 Huvudförutsättningar
- 3 Säkerhetsåtgärdernas syfte och innebörd?
  - 3.1 Vilka typer av tillgångar kan bli föremål för säkerhetsåtgärder?
  - 3.2 Vilka rättsverkningar har säkerhetsåtgärder?
  - 3.3 Vilken giltighet har säkerhetsåtgärder?
- 4 Är det möjligt att överklaga ett beslut om en säkerhetsåtgärd?

1 Vad finns det för olika former av säkerhetsåtgärder?

Vad finns det för olika former av åtgärder?

Det finns två former av åtgärder: interimistiska åtgärder och säkerhetsåtgärder.

Interimistiska åtgärder vidtas innan en domstol avgör ett ärende i sak. I den dom som meddelas efter prövningen i sak kan domstolen sedan fastställa eller upphäva den interimistiska åtgärden.

Säkerhetsåtgärder vidtas för att se till att gäldenären fullgör sina skyldigheter. Med hjälp av sådana åtgärder kan fordringsägare skydda sig mot risken att inte få betalt för sina fordringar.

Domstolen kan besluta att interimistiska åtgärder eller säkerhetsåtgärder ska vidtas mot gäldenärens egendom. Fordringsägaren har enligt lag rätt att begära att vissa åtgärder vidtas före domen, eller till och med innan förfarandet inleds, för att trygga sådana rättigheter som endast kan utövas efter domen. Syftet är att undvika att gäldenären gör fordringsägarens regressrätt illusorisk, t.ex. genom att sälja, gömma undan, ge bort eller inteckna egendom (genom pantbrev eller hypotek).

1.1 Interimistiska åtgärder

Interimistiska åtgärder kan vidtas inom ramen för ett särskilt interimistiskt förfarande där sådana åtgärder efterfrågas eller i ett pågående förfarande där ärendet prövas i sak.

Särskilda regler gäller för interimistiska förelägganden i mål om äktenskapsskillnad.

1.2 Säkerhetsåtgärder

A. Kvarstad (*conservatoir beslag*)

Domstolen kan ge fordringsägaren tillåtelse att belägga gäldenärens egendom med kvarstad för att ta om hand egendomen fram till dess att fordringsägarens fordran har fastställts.

Det finns fyra former av kvarstad:

1. Kvarstad för indrivning av fordringar (*conservatoire verhaalsbeslagen*). Egendom beläggs med kvarstad efter det att domstolen har beslutat att en penningfordran ska betalas.
2. Kvarstad för överlämnande av lös egendom eller leverans av varor (*conservatoir beslag tot afgifte van roerende zaken of levering van goederen*). I detta fall meddelas ett beslut om kvarstad mot gäldenären för att trygga de rättigheter som tillkommer en person i egenskap av ägare eller mottagare av en leverans.
3. Kvarstad före dom i äktenskapsmål (*conservatoir maritaal beslag*). Den make som har ansökt om äktenskapsskillnad, hemskillnad eller likvidation av makarnas egendomsgemenskap kan ansöka om denna form av kvarstad för att förhindra att egendom undanskaffas ur boet innan bouppehålningen.
4. Kvarstad för bevissäkring (*conservatoir bewijsbeslag*). Syftet med denna form av kvarstad är att säkra bevis.

B. Beslut om att ta egendom i förvar

Denna åtgärd rör framför allt de fall där det finns en risk för att den egendom som har belagts med kvarstad undanskaffas. På borgenärens begäran beslutar domstolen att den egendom som har belagts eller ska beläggas med kvarstad ska överlämnas till en förvaltare av egendomen som utses av domstolen.

Ett beslut om att ta egendom i förvar kan även meddelas separat från ett beslut om kvarstad.

C. Tvångsförvaltning

Egendom som är föremål för en äganderättstvist kan av domstolen ställas under förvaltning. Exempel: Det pågår en tvist om rätten till ett företags varuleverans. Om företagets varor beläggs med kvarstad eller tas i förvar kan det bli svårt för företaget att fortsätta sin affärsverksamhet. Förvaltaren kan driva företaget så länge tvisten pågår.

D. Försegling och bouppteckning

Efter att ha inhämtat tillstånd från domaren i en underdistriktsavdelning (*kantonrechter*) kan egendom som ingår i ett dödsbo eller viss gemensamt ägd egendom förseglas av en notarie. Någon advokat krävs inte. Denna åtgärd tillgrips sällan. Den kan t.ex. begäras av arvingar, efterlevande make eller registrerad partner, testamentsexekutorer och personer med (begränsad) rätt till en del av den gemensamt ägda egendomen.

En begäran om att bryta förseglingen görs också till underdistriktsavdelningen.

På en begäran av bland annat någon av ovannämnda personer kan underdistriktsavdelningen besluta att en notarie ska göra en bouppteckning. Någon advokat krävs inte. Syftet med denna åtgärd är att avgöra storleken (och värdet) på dödsboet. Begäran om bouppteckning kan göras tillsammans med en begäran om försegling eller en begäran om att bryta en försegling. Bouppteckningen består av en kort beskrivning av dödsboets samtliga tillgångar och skulder och, på en parts begäran, en beräkning av värdet på den lösa egendomen. Om parterna inte kan komma överens om vilken auktoriserad värderingsman (eller vilka auktoriserade värderingsmän) som ska utses utser notarien värderingsmannen (eller värderingsmännen).

1.3 Provisorisk verkställighet

Vid behov kan domstolen i alla mål förklara att den dom som meddelats är provisoriskt verkställbar, om inte annat fastställs i lag eller målets natur gör detta omöjligt. Om det inte följer av lagstiftningen måste beslutet om provisorisk verkställighet begäras av käranden. Domstolen får inte meddela ett sådant beslut på eget initiativ.

En dom som förklarats provisorisk verkställbar får genast verkställas, även om en begäran om omprövning, ett överklagande eller ett kassationsöverklagande har ingetts mot beslutet om provisorisk verkställighet. Beslutet om provisorisk verkställighet får omfatta hela eller delar av domen. Domen kan även verkställas utan att ha förklarats provisoriskt verkställbar. I så fall avbryts dock verkställigheten om ett överklagande inges. Om en dom förklaras provisoriskt verkställbar kan verkställigheten fortsätta, eller till och med påbörjas, efter det att domen har överklagats.

2 Under vilka förutsättningar kan säkerhetsåtgärder beslutas?

2.1 Förfarandet

A. Kvarstad

Beslut om kvarstad fattas av den distriktsdomstol som är behörig att pröva ansökningar om interimistiska åtgärder. Ansökan om kvarstad görs av en advokat. Domaren får i princip utgå från de yrkanden som görs gällande i ansökan. I princip hörs inte gäldenären. Domstolens beslut meddelas i regel samma dag. Vid en penningfordran fastställer domaren det belopp som kvarstaden beviljas för. Domaren får besluta att säkerhet ska ställas för den skada som kvarstaden kan ge upphov till.

Beslut om kvarstad meddelas genom ett verkställighetsbeslut som delges av ett exekutionsbiträde. Om en person som ansökt om kvarstad senare befinns skyldig till att ha ansökt om kvarstad på felaktiga grunder kan vederbörande åläggas att betala skadestånd.

Förfarandet för att ansöka om kvarstad ger upphov till kostnader, t.ex.: ansökningsavgift (<http://www.rechtspraak.nl/>), advokatkostnader (<http://www.advocatenorde.nl/>) och kostnader för exekutionsbiträdets arvode (<http://www.kbvg.nl/>).

B. Beslut om att ta egendom i förvar

Beslut om att ta egendom i förvar fattas av den distriktsdomstol som prövar ansökningar om interimistiska åtgärder, på begäran av den part som ansöker om kvarstad. Den part som kvarstaden riktas mot och andra berörda parter hörs, om inte ett behov av skyndsamhet förhindrar detta. Beslutet kan inte överklagas. Domaren kan besluta att säkerhet ska ställas.

Den distriktsdomstol som prövar ansökningar om interimistiska åtgärder kan meddela ett beslut om att ta egendom i förvar separat från ett beslut om kvarstad.

Förfarandet för att ansöka om att egendom ska tas i förvar ger upphov till kostnader, t.ex.: ansökningsavgift (<http://www.rechtspraak.nl/>), advokatkostnader (<http://www.advocatenorde.nl/>) och kostnader för exekutionsbiträdets arvode (<http://www.kbvg.nl/>).

C. Tvångsförvaltning

På begäran av berörd part kan den distriktsdomstol som prövar ansökningar om interimistiska åtgärder besluta att ställa den omtvistade egendomen under förvaltning. Denna åtgärd är inte knuten till något beslut om kvarstad som eventuellt meddelats. Förvaltarens befogenheter begränsas inte av eventuell kvarstad som egendomen belagts med. Åtgärden kan omfatta alla typer av varor, lös och fast egendom och äganderätter. Förvaltningen syftar främst till att säkerställa att en oberoende tredje man kan fortsätta förvalta ett företags varor, t.ex. under en rättegång.

Förfarandet för att ansöka om tvångsförvaltning ger upphov till kostnader, t.ex.: ansökningsavgift (<http://www.rechtspraak.nl/>), advokatkostnader (<http://www.advocatenorde.nl/>) och förvaltarens lön (<http://www.kbvg.nl/>).

D. Interimistiska åtgärder

Interimistiska åtgärder kan vidtas helt oberoende av en prövning av ärendet i sak, och behöver inte följas av en sådan prövning.

Den distriktsdomstol som prövar ansökningar om interimistiska åtgärder är behörig att i förekommande fall bevilja interimistiska åtgärder i alla ärenden. Domaren vid underdistriktsavdelningen är också behörig i mål där ärendet ska prövas i sak. Utöver sedvanlig territoriell behörighet har den domstol i vars domkrets åtgärden ska vidtas extra behörighet. Alla former av beslut eller förbud som kan begäras under en prövning av ärendet i sak kan även begäras under ett interimistiskt förfarande. Under vissa villkor är penningfordringar tillåtna (se 2.2)

I mål som avgörs av domare som prövar ansökningar om interimistiska åtgärder måste käranden biträdas av advokat. Svaranden får biträdas av advokat. I mål som avgörs av en domare vid underdistriktsavdelningen behöver parterna inte biträdas av advokat. Förhandlingen är muntlig och informell. Ett avgörande meddelas i regel efter ett par veckor. Domstolen får på eget initiativ förklara att den interimistiska åtgärden är provisoriskt verkställbar. "Interimistisk" betyder att avgörandet kan upphävas. Ett annat avgörande kan meddelas efter varje prövning av ett ärende i sak.

Detta förfarande ger upphov till följande kostnader: ansökningsavgift (<http://www.rechtspraak.nl/>), kostnader för exekutionsbiträdets arvode (<http://www.kbvg.nl/>) och, för käranden, advokatkostnader (<http://www.advocatenorde.nl/>).

Interimistiska åtgärder kan även beviljas i mål där det pågår en prövning av ärendet i sak. Åtgärderna gäller i så fall så länge rättsprocessen pågår. Den interimistiska åtgärd som begärs måste ha anknytning till fordran i huvudförfarandet. Detta förfarande används sällan.

I mål om äktenskapsskillnad begärs interimistiska förelägganden för den tid förfarandet pågår och en viss tid därefter. Exempel på vad som kan omfattas av ett sådant föreläggande är det äktenskapliga hemmet, tillhörigheter avsedda för dagligt bruk, barnen och det underhåll som en part ska betala till den andra parten.

Dessa åtgärder begärs genom en särskild ansökan som kan inges före, under och till och med efter ett mål om äktenskapsskillnad och gäller fram till dess att de förklarar sin rättsverkan. Den muntliga förhandlingen måste ha inletts senast den tredje veckan efter det att ansökan ingavs och domaren meddelar sitt avgörande så snabbt som möjligt.

Detta förfarande ger upphov till följande kostnader: ansökningsavgift (<http://www.rechtspraak.nl/>) och advokatkostnader (<http://www.advocatenorde.nl/>).

E. Provisorisk verkställighet

I ett vanligt stämningsförfarande får domstolen, på kärandens begäran, förklara att hela eller en del av dess dom är provisoriskt verkställbar, om inte annat fastställs i lag eller följer av målets natur. Som villkor för provisorisk verkställighet kan domstolen besluta att säkerhet ska ställas. I interimistiska förfaranden kan domstolen även på eget initiativ avge en förklaring om provisorisk verkställighet. Samma sak gäller i ett förfarande som grundas på en stämningsansökan.

2.2 Huvudförutsättningar

A. Kvarstad

En ansökan om kvarstad måste innehålla följande uppgifter: vilken form av kvarstad som begärs och den rätt som sökanden åberopar och, vid en penningfordran, även fordrans (max)belopp. Beroende på vilken form av kvarstad som begärs måste det dessutom framgå huruvida oron för att egendomen kommer att skingras är välgrundad. Det finns inget krav på att det ska finnas ett behov av skyndsamhet.

B. Beslut om att ta egendom i förvar

Vid en begäran som inges av en person som ansöker om kvarstad krävs inte fara i dröjsmål (behov av skyndsamhet). Vid ett interimistiskt förfarande måste käranden emellertid ha ett behov av skyndsamhet. Oron för att egendomen kommer att skingras behöver inte underbyggas.

C. Tvångsförvaltning

Detta inbegriper interimistiska förfaranden. Käranden måste därför ha ett behov av skyndsamhet. Oron för att egendomen kommer att skingras behöver inte underbyggas.

D. Interimistiska åtgärder

I interimistiska förfaranden måste käranden ha behov av skyndsamhet, domstolen väga parternas intressen mot varandra och beslutet ge interimistiskt skydd. Kärandens behov av skyndsamhet behöver inte ha samband med omständigheter knutna till svaranden. Fordran kan vara bestridd eller gå att bestrida. Vid penningfordringar gäller hårdare krav för att bevilja en ansökan om interimistiska åtgärder. Kärandens behov av skyndsamhet granskas extra noga, medan risken för att denne inte kommer att få betalt för sin fordran – vilket kan leda till att fordran avslås eller sätts ned – också måste beaktas när de olika intressena vägs mot varandra. I alla distriktsdomstolar går det att ansöka om interimistiska åtgärder för att driva in obestridda fordringar eller fordringar som rimligen inte kan bestridas, och som har sin grund i ett avtal om varor som levererats och/eller tjänster som tillhandahållits.

Vid interimistiska åtgärder i mål om äktenskapsskillnad och andra ärenden som prövas i sak finns det inga krav på att fordran inte ska kunna bestridas eller att det ska finnas ett behov av skyndsamhet. Oron för att egendomen kommer att skingras är inte heller relevant.

E. Provisorisk verkställighet

Ej tillämpligt.

3 Säkerhetsåtgärdernas syfte och innebörd?

Syftet med säkerhetsåtgärder är att i praktiskt eller rättsligt hänseende bevara en situation för att trygga personers rättigheter (till upprättelse). Syftet med interimistiska åtgärder är att i praktiskt eller rättsligt hänseende åstadkomma en viss situation innan ett ärende avgörs i sak.

3.1 Vilka typer av tillgångar kan bli föremål för säkerhetsåtgärder?

A. Kvarstad

I princip kan kvarstad användas för alla typer av egendom, med undantag av tillgångar avsedda för allmännyttiga tjänster och den egendom som anges i artiklarna 447, 448 och 712 i civilprocesslagen (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*). En viss andel av lönen och andra fordringar avseende periodisk betalning kan inte beläggas med kvarstad. Kvarstad kan även meddelas för en

begränsad rätt eller del i en tillgång. Reglerna för att belägga sådana tillgångar med kvarstad ska i så fall tillämpas i tillämpliga delar (artikel 707 i civilprocesslagen).

B. Beslut om att ta egendom i förvar

Lös egendom som inte är registrerad.

C. Tvångsförvaltning

All egendom där det är omtvistat vem som har rätt till egendomen.

D. Interimistiska åtgärder

Alla typer av egendom kan bli föremål för en fordran i ett interimistiskt förfarande eller för en provisorisk fordran vid en prövning av ett ärende i sak.

E. Provisorisk verkställighet

Ej tillämpligt.

3.2 Vilka rättsverkningar har säkerhetsåtgärder?

A. Kvarstad

Kvarstad resulterar i att de tillgångar som belagts med kvarstad fryses. Den part som kvarstaden riktas mot får inte längre sälja, ge bort, inteckna eller hyra ut egendom etc. Denna bristande rättshandlingsförmåga i fråga om avyttring av egendom är relativ. Den gäller endast i förhållande till den person som har ansökt om kvarstad. Vid utmätning av tredje mans egendom måste den som utmätningen riktas mot även avstå från att göra ytterligare betalningar eller lämna över egendom. Under vissa omständigheter skyddas emellertid en tredje man som förvärvat egendom i god tro. Vid utmätning av tredje mans egendom är denne skyldig att ange vad han eller hon har i besittning för den persons räkning som kvarstaden riktas mot. Förfogandet av egendom som belagts med kvarstad är straffbart.

B. Beslut om att ta egendom i förvar

Förfogandet av egendom som har tagits i förvar är straffbart.

C. Tvångsförvaltning

Förvaltningen av egendomen överförs till förvaltaren.

D. Interimistiska åtgärder

Efterlevnaden genomdrivs ofta genom föreläggande av vite.

3.3 Vilken giltighet har säkerhetsåtgärder?

A. Kvarstad

När kvarstad beviljas måste domstolen alltid ange den tidsfrist inom vilken fordran i huvudförfarandet måste inges. Om inget huvudförfarande pågår ännu anger domstolen att huvudförfarandet måste inledas minst åtta dagar efter den dag då beslutet om kvarstad meddelades. Endast ett förfarande för att erhålla ett verkställbart betalningsföreläggande avseende den fordran som kvarstad meddelades som säkerhet för kan anses utgöra ett huvudförfarande. Under tiden kan kvarstaden hävas av domstolen på begäran av den person vars egendom har belagts med kvarstad eller på begäran av en annan berörd person. Beslutet om kvarstad upphör att gälla om den tidsfrist som domstolen har fastställt överskrids.

Ett kvarstadsbeslut kan verkställas så snart den person som ansökt om kvarstad har erhållit en verkställbar exekutionstitel och denna har delgetts den person som kvarstadsbeslutet riktas mot (och vid ett beslut om utmätning av tredje mans egendom även tredje man)

Beslutet om kvarstad upphör att gälla om käromålet i huvudförfarandet ogillas och detta beslut inte kan överklagas. Kvarstaden kan hävas på begäran av den part som kvarstaden riktas mot.

B. Beslut om att ta egendom i förvar

Ett beslut om att ta egendom i förvar kan upphävas av den domare som prövar ansökningar om interimistiska åtgärder, på begäran av varje berörd part i det interimistiska förfarandet. Vid behov avgör domaren till vilken part förvaltaren av egendom som tagits i förvar ska överlämna egendomen. Om den kvarstad som ligger till grund för beslutet att ta egendom i förvar hävs leder

detta till att beslutet om förvar upphör att gälla. Förvaltaren av den egendom som tagits i förvar överlämnar därefter egendomen till den person som kvarstaden riktas mot. När det i en lagakraftvunnen dom eller dom som har förklarats verkställbar har fastställts vilken part som har rätt till egendomen överlämnar förvaltaren egendomen till denna person.

C. Tvångsförvaltning

Om käromålet i huvudförandet ännu inte har ingetts till domstolen måste det inges inom en tidsfrist som fastställs av denna. Om denna frist överskrids avslutas handläggningen av ärendet.

När det i en lagakraftvunnen dom eller dom som har förklarats verkställbar har fastställts vilken part som har rätt till egendomen överlämnar förvaltaren egendomen till denna person. Tvångsförvaltningen hävs av den domare som prövar ansökningar om interimistiska åtgärder, antingen efter ett gemensamt beslut av parterna eller på begäran av endera parten.

D. Interimistiska åtgärder

Interimistiska åtgärder gäller till dess att domstolen har avgjort ärendet i sak.

Den domare som är behörig att besluta om interimistiska åtgärder får också begränsa giltighetstiden för åtgärderna eller föreskriva att en talan om prövning av ärendet i sak måste väckas inom en viss tidsfrist. Interimistiska beslut som utfärdas i förfaranden för att pröva ärendet i sak upphör också att gälla om huvudförandet avslutas i förtid.

Interimistiska förelägganden i mål om äktenskapsskillnad kan fortsätta att gälla en viss tid efter en skilsmässa. De kan ändras eller upphävas. Interimistiska förelägganden som utfärdas innan ett mål om äktenskapsskillnad inleds upphör att gälla om ansökan om äktenskapsskillnad inte inges inom fyra veckor från beslutet om beviljandet av de interimistiska föreläggandena.

E. Provisorisk verkställighet

Appellationsdomstolen kan skjuta upp verkställigheten. Verkställigheten kan även skjutas upp med hjälp av ett verkställighetsförfarande.

4 Är det möjligt att överklaga ett beslut om en säkerhetsåtgärd?

Allmänna bestämmelser

En ansökan om återvinning, ett överklagande eller ett kassationsöverklagande kan inges mot ett utslag.

Den part som dömts i en tredskodom får inom fyra veckor (starttiden varierar) inge en ansökan om återvinning av tredskodomen till den domstol som delgav tredskodomen.

Den tappande parten får inge ett överklagande (på belopp över 1 750 euro) till appellationsdomstolen inom tre månader från den dag domen meddelades.

Den tappande parten får inge ett kassationsöverklagande till Nederländernas högsta domstol (*Hoge Raad der Nederlanden*) inom tre månader från den dag domen meddelades, antingen i första och sista instans eller efter överklagande.

Beslut kan överklagas till appellationsdomstolen och kassationsöverklaganden får inges till Nederländernas högsta domstol.

Ett överklagande inges av klaganden och de parter som deltog i förfarandet, inom tre månader från den dag domen meddelades, och av övriga berörda parter, inom tre månader från den dag domstolsbeslutet delgavs dem.

Ett kassationsöverklagande kan inges av de parter som deltog i förfarandet i lägre instans, inom tre månader från den dag domen meddelades.

Dessa rättsmedel leder till att verkställigheten skjuts upp, om inte domen förklarades provisoriskt verkställbar.

A. Kvarstad

Ett beslut om att bevilja kvarstad kan inte överklagas (artikel 700.2 i civilprocesslagen). Däremot får den person som ansöker om kvarstad inge ett överklagande, och därefter ett kassationsöverklagande, mot ett beslut om att avvisa fordran.

B. Beslut om att ta egendom i förvar

Om ett beslut om att ta egendom i förvar har meddelats på begäran av den person som ansökt om kvarstad får detta beslut inte överklagas.

Däremot får denne inge ett överklagande, och därefter ett kassationsöverklagande, mot ett beslut om att avvisa fordran.

En begäran om återvinning, ett överklagande eller ett kassationsöverklagande kan inges mot ett interimistiskt domstolsbeslut.

C. Tvångsförvaltning

En begäran om återvinning, ett överklagande eller ett kassationsöverklagande kan inges mot ett beslut om tvångsförvaltning.

D. Interimistiska åtgärder

En begäran om återvinning, ett överklagande eller ett kassationsöverklagande kan inges mot interimistiska förelägganden som beviljats i interimistiska förfaranden eller i förfaranden för att pröva ett ärende i sak. Överklaganden eller ett kassationsöverklaganden får inte inges mot interimistiska förelägganden i mål om äktenskapsskillnad.

E. Provisorisk verkställighet

Om en dom inte har förklarats provisoriskt verkställbar kan en sådan förklaring fortfarande erhållas genom ett överklagande eller ett kassationsöverklagande eller med hjälp av ett verkställighetsförfarande. Om en dom förklaras provisoriskt verkställbar får appellationsdomstolen skjuta upp verkställigheten. Detta är inte möjligt vid ett kassationsöverklagande. Verkställigheten kan även skjutas upp med hjälp av ett verkställighetsförfarande.

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 12/09/2018